

Cukrovarnictví a NTM

Má smysl vracet se k historii, k dějinám technického vývoje zvláště? Naši předchůdci, kteří stáli u vzniku Technického muzea pro Království české, v této otázce neměli pochybnosti. Každému, kdo bere svou práci vážně, jistě není lhostejná minulost oboru, ve kterém pracuje.

Před sto lety, 28. září 1910, byly veřejnosti zpřístupněny expozice nového technického muzea ve Schwarzenberském paláci na pražských Hradčanech. Uzavřela se tím dva roky trvající etapa budování této instituce, zahájená na ustavující schůzi 5. července 1908, kde byla formulována vůle představitelů pražské inteligence a průmyslových kruhů založit české muzeum techniky. Nepřehlédnutelnou roli při vzniku sbírek, při organizaci i finanční podporou sehrál tehdy český cukrovarnický průmysl, a to jak prostřednictvím svých spolků i mnoha závodů, tak také zapojením předních osobností oboru.

Dnešní Národní technické muzeum připomínalo proces budování svých základů a sto let své existence řadou akcí, ke kterým patřila i červnová konference „Cukrovarnictví, cukrovary a cukrovarníci v českých zemích“. Ta měla mj. připomenout právě podíl cukrovarnického oboru na vzniku muzejní instituce.

Díky Národnímu technickému muzeu, které se na vydání tohoto čísla podílí, díky pochopení a spolupráci pracovníků oddělení dějin vědy a techniky NTM i díky autorům zde můžeme čtenářům představit převážnou většinu referátů, které na konferenci zazněly. Náš časopis tím nabízí příležitost ke kontaktu činných pracovníků oboru cukrovka-cukr s historiky, kteří o dějinách oboru publikují. Věřím, že bude pro obě strany přínosem.

Po speciálu věnovaném Dobrovickým muzeím a následujícím o výrobě cukru na Slovensku uzavíráme nyní sérii specializovaných dvojčísel. V následujícím čísle, vycházejícím uprostřed cukrovarnické kampaně v listopadu, se vrátíme k aktuálním problémům současnosti.

Blaboslav Marek

ZPRÁVY a INFORMACE**Začátek kampaně 2010/11 v ČR**

Cukrovarnickou kampaň zahájil v České republice jako první cukrovar v Hrušovanech nad Jevišovkou společnost Moravskoslezské cukrovary, a. s. Vzhledem k časové náročnosti výroby biocukru, resp. zpracování biořepy, spolu s produkcí cukru z běžné cukrovky zahájil cukrovar kampaň již v 37. týdnu, konkrétně 17. 9. 2010. Druhý cukrovar společnosti Moravskoslezské cukrovary, Opava, letos přišel o „prvenství“ v rámci ČR, zahájení kampaně bylo v tomto závodě stanoveno na 24. 9. 2010.

Zpracování cukrovky ve společnosti Cukrovary a lihovary TTD začalo ve 38. týdnu, v Dobrovici 22. 9. 2010 a v Českém Meziříčí o den později. Společnost TTD zaměřila při přípravě na letošní kampaň pozornost na energetiku,ipuraci a také na technologie pro výrobu bioetanolu. Plánuje zpracovat 2,1 mil. t cukrové řepy z 33 tis. ha od 420 pěstitelů (tj. o 2 tis. ha více, než loni). Toto množství suroviny je nejvyšší v novodobé historii společnosti. 1,44 mil. t cukrovky bude sloužit k výrobě produkční kvóty cukru, 660 tis. t pro výrobu bioetanolu (společnost předpokládá také dodávku cca 150 tis. t nadsmluvní řepy). Cukrovary TTD plánují vyrobit 230 tis. t bílého cukru a 750 tis. t surového cukru pro výrobu lihu.

V 38. a 39. týdnu pak zahájily kampaň i ostatní závody, cukrovar v Prosenicích 24. 9., cukrovar v Litovli 27. 9. a nejpozději pak cukrovar ve Vrbátkách, 1. 10. 2010. I v těchto cukrovarech se v mezikampanovém období pracovalo na zlepšení energetiky (solární panely, úpravy kotelný apod.) a zkvalitnění technologie (úprava varny, filtrace aj.).

Z hlediska zpracovatelské kapacity nedošlo v českých cukrovarech oproti předchozímu roku k zásadním změnám. Produkční kvóta EU pro Českou republiku v letošní kampani činí 372,5 tis. t bílého cukru. Cukernatost byla na začátku kampaně v průměru o 1,5–2 % nižší, než loni, a to nejen v ČR, ale i v okolních zemích. Nižší obsah cukru byl především způsoben špatným počasím ve druhé polovině vegetace. Důsledkem bylo oddálení začátku kampaně. Výnos polarizačního cukru se na jejím začátku v jednotlivých společnostech pohyboval mezi 8,0 a 13,0 t.ha⁻¹.

Podle odhadu Českého statistického úřadu k 15. 8. 2010 bude letošní produkce cukrovky 2 999 tis. t, tj. o 39 tis. t méně (o 1,3 %), než loni. Očekávaný průměrný výnos 53,18 t.ha⁻¹ je proti loňskému roku nižší o 4,73 t.ha⁻¹ (o 8,2 %). Nejvíce cukrové řepy se dle odhadu ČSÚ vypěstuje ve Středočeském (888 tis. t), Královéhradeckém (569 tis. t), Olomouckém (526 tis. t) a Moravskoslezském (340 tis. t) kraji.

Zahájení kampaně na Slovensku

Slovenský ministr zemědělství, životního prostředí a regionálního rozvoje Zsolt Simon se 10. 9. 2010 zúčastnil zahájení cukrovarnické kampaně 2010/11 ve společnosti Slovenské cukrovary, s. r. o. Ministr si v doprovodu generální ředitelky Ruženy Bráďňanové, ředitele pro vnější vztahy Dušana Janička a generálního ředitele Agrana Zucker Martina Dopplera prohlédl cukrovar v Sereďi. Zpracování cukrové řepy v tomto závodě pak začalo 14. 9. 2010.

V cukrovaru Trenčianská Teplá, patřícímu společnosti Považský cukor, a. s., zahájili kampaň 15. 9. 2010., o den později než v Sereďi.

Cukrová a krmná řepa ve Slovinci

S vybranými odrůdami cukrovky a krmné řepy měli možnost se seznámit účastníci polního dne ve Slovinci na Nymbursku, který se konal 22. 9. 2010. Hlavní plodinou zde sice byla kukuřice, ale cukrová řepa nezůstávala nijak pozadu. V konání polního dne zahájil kampaň cukrovar v Dobrovici, účastníci tak mohli nedaleko od místa akce vidět i nakládku sklizených řepných bulev.

Na polním dnu prezentovaly v pokusech své odrůdy firmy KWS Osiva, s. r. o., Maribo Seed, SESVanderHave International B. V., Strube ČR, s. r. o., Syngenta Czech, s. r. o., a francouzská firma Florimond Desprez, zastoupená v Česku nově společností Selgen.

Ve Slovinci byly také prezentovány informace o sřezu řepy: správně seříznutá bulva cukrovky má být zbavena listů a části hlavy rovným hladkým řezem těsně pod nejnižší nasazeným zeleným řápkem.